

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİM VE DÜZEYLERİ

Hakkı ULUCAN¹ Ünal TÜRKÇAPAR¹ Bekir Barış CİHAN²

¹ Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

² Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ÖZET

Bu araştırma: Kırşehir ilinde ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu Kırşehir ilinde görev yapan 27'si bayan, 47'si erkek olmak üzere toplam 74 Beden Eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Kökdemir tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olan California Eleştirel Düşünme Eğilim ölçeği ile toplanmıştır¹⁸. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.88'dir. Toplanan veriler üzerinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve kruskal wallis testi yapılmıştır. Araştırma da elde edilen verilerin analizinde [SPSS 15] paket program kullanılmıştır. Değişkenler arasında ilişki ve farklarda 0.05 önem düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırma sonucunda Kırşehir de görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin düşük düzeyde olduğu; görev yapılan öğretim kademesi, cinsiyet, hizmet süresi ile Beden Eğitimi öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir (P>0.05)

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Düşünme, Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmen Yetiştirme

CRITICAL THINKING AND ORIENTATION LEVEL OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine critical thinking levels of physical education teachers work in primary and secondary education corporations in Kırşehir. The research group consist of 27 female, 47 male totaly 74 physical education teachers work in Kırşehir. The data was gathered by California Critical Thinking Dispassion Inventory that was adapted to Turkish by Kökdemir¹⁸. The internal consistency of scale is 0.88. SPSS 15.0 package program, descriptive statistics, independent Samples t test and Kruskal Wallis h test were used analysing data. 0.05 significant level was accepted in relationships and differences.

As result, it was seen that the critical thinking level of physical education teachers in Kırşehir is low and there are no significant differences in teaching grade, period of service, gender according to physical education teachers critical thinking levels (p>0.05).

Keywords: Critical Thinking, Physical Education Teachers, Teacher training

GİRİŞ

Düşünce, entelektüel sürece dayalı beceriler gerektiren bir süreçtir. Düşünme işlevinin temel amacı yaşamımızdaki olaylara anlam yüklemek bu olayları kategoriler halinde sınıflandırmak ve öznel bir biçimde kimliklendirmektir. Yargıda bulunma, kavrama, çözümlenme, açıklama, tanımlama, karşılaştırma ve bir senteze ulaşma gibi eylemlerimiz düşüncenin bu işlevi kapsamında gerçekleşir¹.

Eleştiri etimolojik olarak yunanca “critic” ya da “kritik” sözcüklerinden gelen ve Latinceye “criticus” olarak aktarıldıktan sonra giderek farklı dillerde “yargılama sanatı” anlamında kullanılmaya başlanan bir kavramdır². Düşünmenin önemli bir işlevi ve boyutu olan bilgiye ulaşmaya bilgi üretmeye, problem çözmeye hizmet eden düşünme türlerinden biri de “eleştirel düşünmedir”³.

Eleştirel düşünme entelektüel bir gelişim aracı olarak ilk defa 1970’li yıllarda Perry tarafından ortaya konulmuş, daha sonra Paul ve arkadaşları tarafından 1980’li yıllarda modelleştirilmiştir⁴. Eleştirel düşünmenin farklı bilim adamları tarafından pek çok tanımı yapılmıştır. Paul, eleştirel düşünmeyi gözlem ve bilgiye dayanarak sonuçlara ulaşma olarak tanımlamıştır⁵. Ennis bir konuda ne yapılacağına ve neye inanılacağına karar vermeye odaklanan mantıklı ve yansıtıcı

düşünme olarak tanımlamıştır⁶. Facione’ye göre eleştirel düşünme; “yorum, analiz, değerlendirme ve çıkarımların yanında ispatların, kavramların, yöntemlerin, ölçütlerin ve bağlamların açıklanmasıyla bir amaç doğrultusunda yargıda bulunma ve karar verme” olarak tanımlamıştır⁷. Beyer’e göre eleştirel düşünme, bilginin doğruluğunun, kesinliğinin değerlendirilmesidir ve inançların argümanların ve bilgi iddialarının bir değeridir⁸.

Araştırmacı ve teorisyenler, eleştirel düşünmeyi farklı farklı tanımlamalarına rağmen, eleştirel düşünmenin tartışmaları değerlendirme ve bilgiyi doğru olarak kullanabilme yeteneği olduğu konusunda anlaşmışlardır⁹.

Eleştirel düşünme ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalar eleştirel düşünmeyi oluşturan üç temel bileşenin olduğunu ortaya koymaktadır. Bunlar; eleştirel düşünme tutum ve eğilimleri, ön koşul öğrenmeler ve eleştirel düşünme becerileri olduğu ifade edilmektedir. Birinci temel bileşen olan eleştirel düşünme eğilimleri; eleştirel düşünme için sahip olunması gereken tutum, sorumluluk duygusu ve eğilimlerdir. İkinci temel bileşen ise ön öğrenmeler, daha önce elde edilmiş öğrenmelerin yeni durumlarda problem çözmek, karar vermek veya

değerlendirme yapmak için kullanılabilmesi eleştirel düşünmenin temel gerekliliğidir. Eleştirel düşünmenin üçüncü temel bileşeni olan eleştirel düşünme becerileri; analiz, anlama, çıkarım, değerlendirme, kendini düzenleme ve varsayımları ortaya koyma gibi bilişsel ve meta-bilişsel becerilerin uygulanmasını içerir¹⁰.

Eleştirel düşünme bireylerin kendilerinin ve başkalarının düşünce fikirlerini daha iyi anlayabilmeleri, açıklayabilmeleri için gerçekleştirilen etkin, aktif, organize, örgütlü ve işlevsel bir bilişsel süreçtir. Aynı zamanda önyargıların, varsayımların, sunulan her türlü bilginin sınındığı ve değerlendirildiği, farklı yöntemlerin ve sonuçların tartışıldığı sonunda karara varmayı hedefleyen düşünce biçimidir¹¹.

Çağdaş eğitim anlayışında hazır bilgileri sorgulamadan kabullenen bireyler yetiştirmek, neyi, niçin ve nasıl öğrenmesi gerektiğini bilen, öğrendiği bilgileri kullanan, geliştiren ve yeni bilgi üreten bireylerin yetiştirilmesi amaçlanır. Bu nedenle günümüz eğitim sisteminin en önemli rollerinden biri topluma eleştirel düşünen bireyler kazandırmaktır¹².

Günümüz öğrenme ve öğretme ortamlarının öğrencinin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirecek biçimde düzenlenmelidir. Bunu sağlayacak en önemli kişi ise öğretmenlerdir. Öğretmen, çocukların çok

boyutlu düşüncelerini sağlamak için uygun strateji, yöntem ve teknikleri eğitim ortamında kullanılmalıdır. Ayrıca öğrenciler eğitim ortamında sürekli desteklenip yüreklendirilmelidir¹³.

Öğretmenlerin 21. yüzyılda dünyada ve toplumda meydana gelen değişimlere ayak uydurmaları, bilgilerini yenilemeleri gerekir. Bir başka deyişle çağdaş toplumun öğretmeni sürekli öğrenmeyi bir ilke olarak benimseyen, çok yönlü, demokratik, sorunların üstesinden gelmeyi başaran, sorun çözme ve eleştirel düşünme becerisine sahip, sınıfını aktif öğrenme ortamına dönüştürebilen özelliklere sahip olmalıdır¹⁴.

Bilgi çağının okulları yaratıcı, eleştirel düşünebilen, ihtiyaç duyduğu bilgiye erişebilen ve bilgiyi üreten bireylerin yetiştirildiği, bilginin aktif biçimde üretildiği ve yayıldığı, bilişim teknolojilerinden aktif biçimde yararlanan ortamlardır¹⁵. Bu süreç içerisinde ise en kritik rol şüphesiz öğretmenlerindir. Okulların yaratıcı eleştirel düşünebilen, ihtiyaç duyduğu bilgiye erişebilen ve bilgiyi üreten bireyler yetiştirebilmesi her şeyden önce öğretmenlerin bu becerilerle donanımlı olmasını gerektirmektedir¹⁶.

Bu nedenle öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin nasıl olduğunu ortaya koymak oldukça önemlidir. Bu sayıltıdan hareketle

Kırşehir’de ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapmakta olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin nasıl olduğunu belirlemek bu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Bu çalışma kapsamında öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine ilişkin aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin genel olarak eleştirel düşünme, eğilim ve düzeyleri nasıldır?
2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin cinsiyetleri eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemekte midir?
3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin hizmet süreleri eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemekte midir?
4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin görev yaptıkları öğretim kademesi eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemekte midir?

MATERYAL ve METOD

Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar; ilgilenilen durumu tanımlamayı amaçlamaktadır. Tarama modeli ise var olan durumu, var olduğu biçimde ve nesnel bir yaklaşım ile ortaya koyma üzerine temellenmektedir¹⁷. Bu

çalışmada Kırşehir’de görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2011 yılında Kırşehir’de il ve ilçelerdeki ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışan 27 Bayan, 47 Erkek olmak üzere toplam 74 Beden Eğitimi Öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Araştırmacı tarafından belirlenen ve beden eğitimi öğretmenlerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 3 maddeden oluşmaktadır. İkinci bölüm California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği (The California Critical Thinking Disposition Inventory) (CCTDI) ile kaynak gruplardan toplanmıştır. Bu ölçek 1990 yılında Amerika Felsefe derneğinin düzenlediği Delphi projesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. CCTDI bir beceriyi ölçmek için değil, kişinin eleştirel düşünme eğilimini ya da kapsamlı bir deyimle eleştirel düşünme düzeyini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. CCTDI toplam puanı, aynı zamanda eleştirel düşünme eğilimi ve /veya becerisini geliştirmek amacıyla hazırlanan eğitim programlarının geçerliliği için de kullanılmaktadır¹⁸.

Orjinal dili İngilizce olan bu ölçek Kökdemir tarafından Türkçeye çevrilmiş ve gerekli faktör geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Toplam 6 ölçek ve 51 maddeden oluşan yeni ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Alfa) ise 0.88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam varyansı ise % 36,13 tür. Her bir boyutun iç tutarlılık katsayısı (alfa) ise; Analitiklik alt ölçeği ve açık fikirlilik alt ölçeği 0,75; Meraklılık alt ölçeği 0,78; Kendine Güven alt ölçeği 0,77; Doğruyu Arama alt ölçeği 0,61; Sistematiiklik alt ölçeği 0,63 tür¹⁸.

Altı aralıklı likert tipi ölçeğe verilen cevaplar toplanarak her bir alt ölçek için ham puanlar hesaplanmış ve bu ham puanların soru sayısına bölündükten sonra 10 ile çarpılarak en düşük 6 ve en yüksek 60 değerini alan bir standart puana çevrilmiştir. Bütün alt ölçekler için olası en düşük ve en yüksek değerler sabittir.

Facione, Facione ve Giancarlo¹⁸ her bir alt ölçek için puanı 40'dan düşük olan kişilerin o boyuttaki eleştirel düşünme eğilimleri düşük, puanı 50'den yukarı olanların ise yüksek eleştirel düşünme eğilimine sahip olduklarını söylemektedir. Dolayısıyla CCTDI bir bütün olarak değerlendirildiğinde puanı 240'den (40 x 6) az olan kişilerin genel eleştirel düşünme eğilimleri düşük, puanı 300'den (50 x 6) fazla olanların ise bu eğilimlerin yüksek olduğu söylenebilir¹⁸.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde [SPSS 15] paket programı kullanılmıştır. Eleştirel düşünme eğilimi ölçeği ile toplanan veriler üzerinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama t testi kuruskal wallis testleri yapılarak elde edilen sonuçlar ve yorumlarda 0,05 önem düzeyi dikkate alınmıştır

BULGULAR

Tablo 1. Beden Eğitim Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilim ve Düzeylerinin Ortalamaları Ve Standart Sapmaları

Alt Ölçekler	N	\bar{X}	Ss	Min	Max
Analitiklik	74	44,58	6,64	27,00	58,00
Açıkfikirlilik	74	41,66	10,67	25,00	103,00
Meraklılık	74	41,27	6,11	23,00	54,00
Kendine Güven	74	29,71	4,91	14,00	42,00
Doğruyu Arama	74	25,64	4,94	12,00	37,00
Sistematiiklik	74	21,04	4,01	11,00	36,00
Toplam	74	203,91	20,82	131,00	282,00

Tablo 2. Cinsiyetin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilim ve Düzeylerine Etkisi

Alt Ölçekler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	P
Analitiklik	Bayan	27	45,25	6,52	,663		,696
	Erkek	47	44,19	6,75			
Açıkfikirlilik	Bayan	27	41,70	15,12	,023		,085
	Erkek	47	41,63	7,17			
Meraklılık	Bayan	27	42,03	6,77	,816		,470
	Erkek	47	40,82	5,72			
Kendine Güven	Bayan	27	30,11	6,01	,521	72	,088
	Erkek	47	29,48	4,21			
Doğruyu Arama	Bayan	27	25,85	6,01	,266		,055
	Erkek	47	25,53	4,28			
Sistematiklik	Bayan	27	21,33	4,64	,473		,550
	Erkek	47	20,87	3,64			
Toplam	Bayan	27	206,29	26,81	,742		,122
	Erkek	47	202,55	16,63			

Tablo:1 incelendiğinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin alt ölçek ortalamalarına bakıldığında Analitik $\bar{X} = 44,58$, Açık fikirlilik $\bar{X} = 41,66$ ve meraklılık $\bar{X} = 41,27$ ile Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri orta düzeyde iken; Kendine güven $\bar{X} = 29,71$, Doğruyu arama $\bar{X} = 25,64$ ve Sistematiklik $\bar{X} = 21,04$ ortalama ile Beden eğitimi öğretmenlerinin alt ölçek ortalamalarına göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Genel olarak ölçek puanlarının ortalamasına bakıldığı zaman $\bar{X} = 203,91$ Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin düşük düzeyde olduğu

tespit edilmiştir. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri alt boyutlarında en yüksek ortalamaya Analitiklik $\bar{X} = 44,58$ alt ölçek boyutu sahipken, en az ortalamaya Sistematiklik $\bar{X} = 21,04$ alt ölçek boyutu sahiptir. Tablo 2’de Görüldüğü gibi Beden Eğitimi Öğretmenlerinin hem eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri toplam puanları açısından, hem de alt ölçek puanları açısından öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($p > 0.05$). Bulgulara göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin cinsiyetlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 3. Hizmet Sürelerine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilim Düzeyleri

Alt Ölçekler	Kıdem	N	\bar{X}	Sd	X^2	P
Analitiklik	1-5	18	40,03	4	5,27	,261
	6-10	25	35,14			
	11-15	22	43,25			
	16,20	6	23,67			
	21>üzeri	3	27,50			
Açık Fikirlilik	1-5	18	30,44	4	8,62	,071
	6-10	25	32,82			
	11-15	22	43,43			
	16,20	6	48,83			
	21>üzeri	3	58,67			
Meraklılık	1-5	18	41,92	4	3,63	,458
	6-10	25	36,90			
	11-15	22	39,07			
	16,20	6	23,42			
	21>üzeri	3	32,67			
Kendine Güven	1-5	18	34,58	4	1,509	,825
	6-10	25	38,12			
	11-15	22	41,05			
	16,20	6	31,00			
	21>üzeri	3	36,83			
Doğruyu Arama	1-5	18	43,97	4	4,154	,386
	6-10	25	34,14			
	11-15	22	36,82			
	16,20	6	42,33			
	21>üzeri	3	22,00			
Sistematiklik	1-5	18	40,25	4	8,62	0,71
	6-10	25	31,00			
	11-15	22	44,66			
	16,20	6	41,42			
	21>üzeri	3	14,83			
Toplam	1-5	18	231,19	4	6,10	,192
	6-10	25	208,22			
	11-15	22	248,28			
	16,20	6	210,67			
	21>üzeri	3	192,50			

Tablo 3’de Görüldüğü gibi Beden Eğitimi Öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri ortalamaları incelendiğinde toplam puanlar açısından ve alt ölçek puanları açısından öğretmenlerin hizmet süresi ile

eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet sürelerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 4. Görev Yaptıkları Öğretim Kademesine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilim Ve Düzeyleri

Değişkenler	Öğretim Kademesi	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	P
Analitiklik	İlk Öğretim	44	44,72	6,17	,228		,528
	Orta Öğretim	30	44,36	7,38			
Açık Fikirlilik	İlk Öğretim	44	41,75	12,08	,085		,717
	Orta Öğretim	30	41,53	8,38			
Meraklılık	İlk Öğretim	44	41,52	6,15	-,428		,861
	Orta Öğretim	30	40,90	6,14			
Kendine Güven	İlk Öğretim	44	29,52	5,24	-,408	72	,207
	Orta Öğretim	30	30,00	4,45			
Doğruyu Arama	İlk Öğretim	44	25,20	4,52	-,934		,358
	Orta Öğretim	30	26,30	5,52			
Sistematiklik	İlk Öğretim	44	20,79	3,89	-,634		,953
	Orta Öğretim	30	21,40	4,22			
Toplam	İlk Öğretim	44	203,52	20,78	-,197		,491
	Orta Öğretim	30	204,50	21,23			

Tablo 4’de görüldüğü gibi Beden Eğitimi Öğretmenlerinin görev yaptıkları öğretim kademesine göre toplam puanlar açısından ve alt ölçek puanları açısından eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri üzerinde

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma bulgularına göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin genel olarak eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde alt ölçek ortalamalarına bakıldığı zaman; Analitiklik \bar{X} =44,58, Açık fikirlilik \bar{X} =41,66 ve Meraklılık \bar{X} =41,27 alt boyutlarında ortalamalar orta düzeyde iken; Kendine güven \bar{X} =29,71 Doğruyu arama \bar{X} =25,64 ve Sistematiklik \bar{X} =21,04 alt boyutlarında beden eğitimi öğretmenlerin eleştirel

anamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin görev yaptıkları öğretim kademesinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

düşünme eğilim ve düzeyleri düşük düzeydedir. Yine tablo 1’incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin toplam puanına baktığımız zaman \bar{X} = 203,91 ortalama ile düşük düzeyde olduğunu tespit etmekteyiz. Bu bulgulara göre Beden eğitimi öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin düşük seviyede olduğu söylenebilir. Şengül ve Üstündağ¹⁹ Fizik Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine yönelik yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin

düşük seviyede eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine sahip olduklarını saptamıştır. Bu bulgu literatürle de tutarlıdır.

Halpern²⁰'e göre son zamanlarda yapılan çalışmalar toplum içerisindeki birçok insanın ve özellikle öğretmenlerin yeterince düşünmediğini ya da kusurlu düşündüğünü göstermektedir. Halpern bu sonuçtan yola çıkarak okullarda öğrencilerin eleştirel düşünmeyi öğrenebilmesi ve bilgiyi yeni değişik koşullara uygulayabilmesi için öğretmenlerin düşünme konusunda eğitilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Benzer şekilde Saçlı ve Demirhan²¹ Beden Eğitimi Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerini inceledikleri çalışmada, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin, olması gerektiğinden düşük düzeyde olduğunu ve bu becerinin öğrencilerin üniversitede okurken geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Grose ve Lampart²² öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin yüksek olmamasının nedenlerini öğretmen merkezli işlenen dersler ile kültürel çevrenin bilişsel gelişimi destekleyecek ve eleştirel düşünme yeteneklerini kullanacak şekilde hazırlanmadığına bağlamıştır. Öte yandan Seferoğlu ve Akbıyık²³ Eleştirel düşünmenin bilgi üretimi sürecini tetikleyen bir güç olmasına rağmen eğitim programlarının bu konuda gerekli alt yapıya sahip olmadığı ve eleştirel

düşünmenin akademik başarıya olumlu etkilerinin araştırmalarla desteklendiği halde Türkiye'de durumun hem öğretmenler hem de ders kitapları açısından pek de iç açıcı olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 2'ye göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri hem alt ölçek boyutlarında hem de toplam puanlar boyutunda anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($P>0.05$). Saçlı ve Demirhan²¹ Beden eğitimi öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerine yönelik yapmış oldukları çalışmada cinsiyetin eleştirel düşünme düzeyini etkilemediği bulgusuna varmıştır. Yine Gülveren²⁴, Kürüm²⁵, Çekiç²⁶ ve Loken²⁷ tarafından yapılan çalışmalarda cinsiyetin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini etkilemediğine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Bu araştırmaların bulguları bizim çalışmamızdaki bulguları destekler mahiyettedir.

Tablo 3 incelendiğinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin hizmet süresine göre alt ölçek boyutları ortalamalarında ve genel puan ortalamalarında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($P>0.05$). Karadeniz²⁸ Liselerde eleştirel düşünme eğitimini incelediği çalışmada öğretmenlerin hizmet süresi değişkenine göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yine Gelen²⁹ sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerileri

kazandırma yeterliliklerine yönelik yapmış olduğu çalışmada hizmet süresinin öğretmenlerin eleştirel düşünme düzeyleri alt ölçek boyutlarında anlamlı ilişkiye rastlamamıştır. Bu araştırmalardaki bulgular bizim çalışmamızdaki bulguları desteklemektedir.

Tablo 4'e göre Beden eğitimi Öğretmenlerinin görev yaptıkları öğretim kademesine göre eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri hem alt ölçek boyutlarında hem de toplam puanlar boyutunda anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($P>0.05$). Korkmaz¹⁶ değişik branşlarda öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini araştırdığı çalışmasında öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim kademesinin eleştirel düşünme becerileri üzerinde guruplar arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığını tespit etmiştir. Yine Şengül ve Üstündağ¹⁹ Fizik Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine yönelik yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin görev yaptığı öğretim kademesi ile eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bu bulgular bizim araştırmamızdaki bulguları destekler mahiyettedir.

Sonuç olarak: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin genel olarak eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri düşük düzeydedir. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri; cinsiyet, hizmet süresi ve görev yapılan öğretim kademesine göre hem alt ölçek boyutlarında hem de genel

puan ortalamalarına göre guruplar arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($P> 0.05$). Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurumlarda hem akademik personelin, hem de öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini geliştirmeye yönelik eğitim faaliyetlerinin az ve yetersiz olduğundan kaynaklanabilir.

Öneriler: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin düşük seviyede olması düşündürücüdür. Bu çerçevede hem Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştirme programlarında, hem de iş başındaki öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarında, eleştirel düşünmeyi geliştirmeye ve teşvik etmeye yönelik ders ya da kurs içeriklerine yer verilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- 1.Paul, Richard W., Linda, Elder. (2004),''*The miniature Guide to - Critical Thinking Concepts* Foundation for Critical Thinking,P.6.
- 2.Ruppel, RThe Intellectual Foundations of critical Thinking, (2005). critical Thinking at Viterbo Retrieved March 7, 2005 From the World Wide.
- 3.Semerci, N. "Kritik Düşünme Ölçeği", (2000). Eğitim ve Bilim. Cilt 25. Sayı 116.S: 23-26.
- 4.Özden, Y. Öğrenme ve Öğretme, (2000). Ankara: Pagem yayınları
- 5.Demirel, Ö. Kurumdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, (2002). Ankara: Pagem Yayıncılık
- 6.Ennis, R.,H. Goals For a Critical Thinking Curriculum In *A Costa (Ed)*, (1991). Developing Minds (Vol.1). Alexandria: Virginia. ASCD.
- 7.Özdemir, S. Web Ortamında Bireysel ve İşbirlikli Problem Temelli Öğrenmenin Eleştirel Düşünme Becerisi, Akademik Başarı ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutuma Etkileri. (2005). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- 8.Beyer, B.K "Developinga thinking skills program", (1988). Boston(MA): Allyn and Bacon
- 9.Williams, R.L. Critical Thinking as a Predictor and Autcome measure in a Large Undergraduate Educationd Psychology Course, (2003). Office of Educational Rescarch and Improvement
- 10.Yeh, Y. (1997). Teacher Training For Critical-Thinking İnstruction Via a Computer Simulation,

- (1997). Univerty of Virginia, The Faculty of The Curry School of Education. PhD The
- 11.Akt. Bulut,S., Ertem.G., Sevil,Ü. “Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin İncelenmesi”, (2009). Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. Sayı 2. İzmir
- 12.Akbıyık, C. “Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Akademik Başarı”,(2002). Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- 13.Sönmez, V. ”Yaratıcı okul, öğretmen, öğrenci”,(1993). Ayşegül Ataman (ED). Yaratıcılık ve eğitim XVII. Eğitim Toplantısı, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, No:17
- 14.Kuran, K. “Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve özellikleri)”,(2002). Adil Türkoğlu (Ed). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara: İnci ofset.
- 15.Balbay, R. “Küreselleşme Bilgi Toplumu ve Eğitim”, (2004). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37 (2).
- 16.Korkmaz, Ö. Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Eğilim ve Düzeyleri, (2009). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1.Karasar, N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, (1999). Ankara: Nobel Yayınevi.
- 17.Kökdemir, D. Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme, (2003). Ankara. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmış Doktora Tezi.
- 18.Şengül, C., Üstündağ,T. Fizik Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilim ve Düzeyleri ve Düzenledikleri Etkinliklerde Eleştirel Düşünmenin Yeri, (2009). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 36.
- 19.Halpern, D. “Teaching critical thinking for tranfer across domains: Dispositions, skills, sturcture training and metacogniti ve monitoring”,(1988). Amerikan psychologist, s.53.
- 20.Saçlı, F., Demirhan, G”Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Saptanması ve Karşılaştırılması”, (2009). Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi,19,(2). Ankara.
- 21.Grosser, M,M., Lombard, B,J,J. The Relationship Between Cuture and The Development Of Critical Thinking Abilities Of Prospective Teachers, (2008). Teaching and Teacher Education, 24 (5).
- 22.Seferoğlu, S., Akbıyık, C. Eleştirel Düşünme ve Öğretimi, (2006). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. S. 30.
- 23.Gülveren, H. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerileri ve Bu becerileri etkileyen Eleştirel Düşünme faktörleri, (2007). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- 24.Kürüm, D. Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Gücü, (2002). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- 25.Çekiç, S. Matematik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Gücü Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, (2007). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Orta Öğretimde Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı.
- 26.Loken, M.,L. Critical Thinking Abilities of Undergraduate Entry-Level Athletic Training Students.(2005). Thesis(Ph.D.) The University of South Dakota USA
- 27.Karadeniz, A. Liselerde Eleştirel Düşünme Eğitimi, (2006). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- 28.Gelen, İ. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerileri Kazandırma Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi, (2002). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:10, Sayı:10